

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Ministerie van Defensie

Plein 4
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Datum 27 oktober 2020
Betreft Aanvragen natuurvergunning De Vliehors en vliegbasis Leeuwarden

Onze referentie

[BS2020019323](#)

Afschrift aan

de Voorzitter van de Eerste
Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA Den Haag

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en betreft
vermelden.*

In mijn brief van 22 juni 2020 (Kamerstuk 35 300, X, nr. 82) heb ik u geïnformeerd over de stand van zaken betreffende de aanvragen op grond van de Wet natuurbescherming ten behoeve van militaire vliegactiviteiten. Militaire vliegactiviteiten waarvoor Defensie een aanvraag voor een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (Wnb) heeft voorbereid, betreffen onder andere het gebruik van De Vliehors en de vliegbasis Leeuwarden. Deze aanvragen zijn op 1 oktober jl. ingediend bij het Bevoegd Gezag, de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Afspraak met natuurorganisaties

Voor De Vliehors heeft Defensie een afzonderlijke afspraak gemaakt met de natuurorganisaties Waddenvereniging en Natuurmonumenten, die beide bij dit proces betrokken zijn via een zogenaamde klankbordgroep. Hierbij informeer ik u over deze afspraak.

Ten behoeve van de vergunningaanvraag heeft Bureau Waardenburg een Ecologische Effectanalyse naar de militaire vliegactiviteiten op en boven De Vliehors uitgevoerd. Conclusie van het rapport luidt: "Van alle vier de Natura 2000-gebieden [Waddenzee, Noordzeekustzone, Duinen Vlieland en IJsselmeer] zijn voldoende gegevens voorhanden om vast te stellen dat ten gevolge van het gebruik van de Vliehors-range significant negatieve effecten op het behalen van de IHD's [instandhoudingsdoelen] van alle vier de Natura 2000-gebieden met zekerheid niet zullen optreden." Defensie is blij met deze conclusie. De Waddenvereniging en Natuurmonumenten onderschrijven de conclusie van de ecologische effectanalyse niet.

Deze conclusie van de ecologische effectanalyse neemt niet weg dat vliegactiviteiten gevolgen hebben voor de natuur, vanwege lokaal hoge natuurwaarden en/of vanwege de intensiteit van deze activiteiten. Daarom heeft de Koninklijke luchtmacht maatregelen uitgewerkt om de effecten van vliegactiviteiten op beschermde vogels in Nederland te verminderen. De belangrijkste maatregel op de Vliehors bestaat uit het ontzien van vogels op hoogwatervluchtplaatsen. Bij een waterstand van +125 cm NAP, die zich vooral

bij springtij voordoet, wordt niet geoefend in de periode van 1,5 uur vóór tot 1,5 uur ná hoogwater. Dit heeft wel als gevolg dat de flexibiliteit in het oefenprogramma wordt beperkt.

De natuurorganisaties zijn blij met de intentie van de Koninklijke luchtmacht om zichzelf maatregelen op te leggen ten gunste van de natuur, maar vinden deze maatregelen nog te beperkt.

Ook na het indienen van deze vergunningaanvraag zetten Defensie en de natuurorganisaties hun overleg voort. Dit overleg is erop gericht om, indien ecologisch onderzoek aanwijzingen oplevert omtrent negatieve effecten van vliegactiviteiten op beschermde vogels en andere fauna, nadere maatregelen te ontwikkelen. Die maatregelen kunnen bestaan in een verdergaande scheiding tussen vliegactiviteiten en de rust- en foerageermomenten van beschermde vogels en andere fauna. De Koninklijke luchtmacht zal bij de beoordeling van die maatregelen ook de vraag betrekken of er voldoende ruimte blijft om het oefenen en trainingprogramma uit te voeren. Ik zal u informeren over de uitkomst hiervan.

Overige militaire vliegactiviteiten

Er is nog een aantal militaire vliegactiviteiten waarvoor een aanvraag voor een natuurvergunning in voorbereiding is. Dit betreft de vliegbasis Deelen, het gebruik van Tijdelijke Gebieden met Beperkingen, vliegoperaties met *Remotely Piloted Aircraft Systems* (RPAS, ook wel drones), het gebruik van laagvliegroute 10 voor vastvleugelige vliegtuigen en helikopter landingsplaatsen. In de Kamerbrief van 22 juni 2020 schreef ik ernaar te streven ook deze aanvragen voor 1 oktober in te dienen. In de praktijk zijn de intensieve voorbereidingen voor De Vliehors en Leeuwarden ten koste gegaan van het werk aan deze overige vergunningaanvragen. Dat wordt nu alsnog aangepakt, zodat deze vergunningaanvragen in het voorjaar van 2021 kunnen worden ingediend.

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Drs. B. Visser